

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

A. Ο συγγραφέας πραγματεύεται την αναζήτηση ζωής σε άλλους πλανήτες και την καταστροφή της Γης ως αποτέλεσμα της μοναξιάς του ανθρώπου. Θεωρώντας αδύνατη την επικοινωνία με το Σύμπαν υπογραμμίζει την ποικιλομορφία ζωής στον πλανήτη. Σημειώνει αφενός την ικανότητα του ανθρώπου να μεγαλουργεί αφετέρου την αυτοκαταστροφική του συμπεριφορά με αποκορύφωμα την αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος. Έτσι χαρακτηρίζοντας ανέφικτη την προσέγγιση εξωγήινης ζωής προτείνει την επικέντρωση των προσπαθειών του ανθρώπου, μέσω της παιδείας και του πολιτισμού, στην επικοινωνία εντός Γης. Κλείνοντας τονίζει τη σημασία της προαγωγής του πολιτισμού με ταυτόχρονη εξάλειψη του πολέμου και αποκατάσταση της οικολογικής καταστροφής. Έτσι θα επιτευχθεί η άμβλυση της γήινης μοναξιάς προσδίδοντας διαφορετικό περιεχόμενο στην αναζήτηση της εξωγήινης ζωής.

B1. Είναι γεγονός ότι όσο η επικοινωνία στηρίζεται στη χρήση της τεχνολογίας τόσο ο άνθρωπος αποξενώνεται από τον συνάνθρωπο. Αυτό συμβαίνει γιατί με την αποκλειστική χρήση των επιτευγμάτων της σύγχρονης τεχνολογίας, απειλείται η πραγματική και άμεση επικοινωνία εφόσον δημιουργούνται σχέσεις εξ αποστάσεως, σχέσεις συμβατικές που υποκαθιστούν την προσωπική επαφή και προωθούν την απομόνωση στην πράξη. Ο σημερινός άνθρωπος αδυνατεί να διαχειριστεί σωστά όσα η τεχνολογία του προσφέρει και γι αυτό αισθάνεται συναισθηματικά κενός και απομακρύνεται από τον συνάνθρωπό του. Η ληλογισμένη χρήση της τεχνολογίας θα επιτρέψει και την αξιοποίηση των παρεχόμενων μέσω αλλά και την θεμελίωση των ανθρώπινων σχέσεων.

B2. α. Θεματική περίοδος από «Αποκαλύπτεται...υπόσταση»
Λεπτομέρειες-σχόλια από «Από τη μια ...των συμφερόντων του»
Κατακλείδα «Η υπερφίαλη ... της δικής του υπέρξεως»

- β. 1) «Περιμένει λοιπόν ένα χέρι βοήθειας και παρηγοριάς από τους πλανήτες και τα μακρινά άστρα»
2) «Γέννησε αριστουργήματα στον λόγο και στην τέχνη»
3) «Οι εφιάλτες, άλλωστε, από τα περιβαλλοντικά προβλήματα πληθαίνουν, και η γη δεν φαίνεται να αντέχει για καιρό ακόμη την αφροσύνη μας»
4) «...ότι οι πόλεμοι έχουν εκλείψει και ότι η Γη, το λίκνο της ανθρώπινης ζωής, έχει επουλώσει τις πληγές στις θάλασσες...»

B3. α. συγχρόνως, δημιούργησε- προκάλεσε, νιώσει-καταλάβει, αυξάνονται, άπονη - απάνθρωπη,
β. ουσιώδη-ουσιαστική, εξαφανίζεται, εφικτή - πραγματοποιήσιμη, αραιώνει, χαμηλά

B4. α. Το ερωτηματικό στην πρόταση εγείρει τον προβληματισμό του αναγνώστη προσδίδοντας ζωντάνια, αμεσότητα στο λόγο κάνοντας το θέμα πιο κατανοητό και οικείο. Παράλληλα προκαλεί την προσοχή και τον προβληματισμό του όσον αφορά τους λόγους στροφής του ανθρώπου σε άλλους κόσμους.

Η διπλή παύλα επεξηγεί και διευκρινίζει το θέμα και βοηθά στην καλύτερη κατανόηση, προσφέροντας επαρκείς πληροφορίες γι αυτό.

- β. « Από την άλλη, από τον ίδιο τον άνθρωπο σφραγίζεται με πολέμους και αγριότητες η ιστορική του πορεία, θεοποιούνται τα υλικά αγαθά και συντηρούνται η αδικία και οι ανισότητες.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Τίτλος με σχόλιο

Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ !

Πρόλογος

Διαρκές πρόβλημα των σημερινών κοινωνιών αλλά και ζήτημα που απασχολεί μόνιμα την παγκόσμια κοινή γνώμη είναι η καταστροφή του περιβάλλοντος και οι διογκούμενες επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στα οικοσυστήματα του πλανήτη. Είναι αλήθεια η επιβάρυνση που υφίσταται το περιβάλλον αποδεικνύει ότι ο άνθρωπος δεν έχει συνειδητοποιήσει ότι αποτελεί μέρος της φύσης, ότι η σχέση του με αυτή είναι οργανική καθώς η ύπαρξή του είναι προέκταση του φυσικού περιβάλλοντος με το οποίο τον συνδέει ένας ακατάλυτος ομφάλιος λώρος. Είναι, λοιπόν, καθοριστικό να συνειδητοποιήσουμε όλοι τις βαρύτατες συνέπειες που δημιουργούνται από την επιπόλαιη και αστόχαστη αυτή συμπεριφορά μας, ώστε να αναδείξουμε εκείνους τους τρόπους με τους οποίους θα μπορέσουμε να αποκαταστήσουμε τη διαταραγμένη ισορροπία στη σχέση ανθρώπου – φύσης.

Επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον

Στον άνθρωπο

- Σωματικές (εκφυλισμός της ανθρώπινης υγείας, βιομηχανικές ασθένειες, γενετικοί κίνδυνοι, μεταλλάξεις, τοξινώσεις, ηχορύπανση, προβλήματα στη διατροφική αλυσίδα, διατροφικά σκάνδαλα)
- Ψυχολογικές εξ αιτίας της απουσίας του φυσικού παράγοντα από τη ζωή μας (άγχος, ένταση, επιθετικότητα (π.χ. στα αστικά κέντρα), μελαγχολία, κατάθλιψη, νευρώσεις)
- Κοινωνικές (συγκρούσεις για τους φυσικούς πόρους και το νερό, εμπορευματοποίηση του φυσικού πλούτου καθώς η οικονομική σφαίρα εκτείνεται διαρκώς εις βάρος της οικόσφαιρας). Ας μη λησμονούμε ότι η καταστροφή του περιβάλλοντος αποτελεί μια έμμεση αλλά σαφή πράξη καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο περιβάλλον

- Ρύπανση εδάφους, υδάτων, αέρα (Εντατικοποίηση των καλλιεργειών, ευτροφισμός, κλιματικές αλλαγές, όξινη βροχή, φαινόμενο θερμοκηπίου, χημικά λιπάσματα, ραδιενέργεια, καταστροφή του όζοντος κ.λ.π.).
- Εξάντληση των πρώτων υλών (Υπερεκμετάλλευση των πηγών, ενεργειακό πρόβλημα)
- Καταστροφή χλωρίδας και πανίδας, καθώς η φύση δεν μπορεί να αναπαράγει συνεχώς τον πλούτο που της αφαιρείται με τόσο γρήγορο ρυθμό (Αποψίλωση δασών, απειλούμενα είδη, εξαφάνιση ειδών, διάβρωση εδαφών, αδυναμία αποικοδόμησης των πλαστικών, κατεργασμένων υλικών).
- Αισθητική κακοποίηση της φύσης (απαλλοτριωμένες εκτάσεις, καμένα δάση, σκουπιδοτόποι).

Τρόποι με τους οποίους μπορεί ο άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με το περιβάλλον

Σε επίπεδο κοινωνικό

- Αναγνωρίζουμε ότι το μοντέλο ανάπτυξης που εφαρμόζουμε μέχρι σήμερα είναι προβληματικό και αδιέξοδο. Θεωρεί το φυσικό περιβάλλον ανεξάντλητο σε πρώτες ύλες και το μετατρέπει σε απέραντο σκουπιδοτόπο. Πρόκειται για μια απλοϊκή τακτική, μια γραμμική αντίληψη χωρίς μέριμνα για τους φυσικούς πόρους και τα οικοσυστήματα. Σε αντίθεση με αυτά η βιώσιμη ανάπτυξη σκοπεύει στην ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος δίχως, όμως, να υποθηκεύουμε τις συνθήκες του μέλλοντος. Αυτό, άλλωστε, είναι και το πολυτιμότερο μάθημα που μας προσφέρει η φύση.
- Ακρογωνιαίος λίθος της αειφόρου αυτής στρατηγικής είναι η τακτική της ανακύκλωσης.

- Νέες, ήπιες μορφές ενέργειας όπως η ηλιακή, η αιολική κ.α. μπορούν να μας απαλλάξουν από την κατασπατάληση των φυσικών πόρων, όπως πραγματοποιείται μέσω της χρήσης των ορυκτών καυσίμων, του πετρελαίου και των παραγώγων του.
- Ας χρησιμοποιήσουμε έξυπνα την τεχνολογία για να προστατεύσουμε τις φυσικές πηγές (αντιρρυπαντικές εφαρμογές) και να διαχειριστούμε όσα ο πολιτισμός μας θεωρεί άχρηστα απορρίμματα.
- Ας αποκεντρώσουμε τις βιομηχανικές μας μονάδες και ας αποσυμφορήσουμε τα αστικά μας κέντρα επιτρέποντας στο περιβάλλον να αποκαταστήσει την ισορροπία στις περιοχές που έχει διαταραχτεί.
- Η θέσπιση διεθνών συμφωνιών που θα θέτουν όρια στη ρύπανση του περιβάλλοντος πρέπει να υποστηριχτεί από όλους μας μέσα από ανάλογη πίεση προς τις κυβερνήσεις και τις μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες που ληλατούν αυτό που δεν τους ανήκει. Άλλωστε το περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι το κατεξοχήν πρόβλημα που καλείται να λύσει η ανθρωπότητα από κοινού («το πρώτο μη διαιρετό πρόβλημα που καλείται να λύσει μια διαιρεμένη ανθρωπότητα») σύμφωνα με τον Κ. Τσουκαλά) παραμερίζοντας τους ανταγωνισμούς και τις αντιπαραθέσεις και εφαρμόζοντας τη δύναμη του διαλόγου σε παγκόσμια κλίμακα.
- Προς το σκοπό αυτό καλούνται να κατευθυνθούν κάθε είδους κοινωνικοί παράγοντες, μέσα ενημέρωσης, εκπαιδευτικοί φορείς, τοπικές οργανώσεις, επιχειρήσεις με περιβαλλοντική ευαισθησία, η αυτοδιοίκηση, δήμοι κοινότητες.

Σε επίπεδο ατομικό

- Είναι καιρός να απομυθοποιήσουμε τον καταναλωτισμό, τη σπατάλη και την επιδειξη που αποτελούν σημεία αναφοράς για το νόημα της ζωής μας. Η κτήση και η συσσώρευση υλικών αγαθών δε θα μας κάνει καλύτερους ανθρώπους. Ο υπερκαταναλωτισμός και η προστασία του περιβάλλοντος είναι έννοιες ασυμβίβαστες. Η βιώσιμη ανάπτυξη δεν αποτελεί τίποτε άλλο παρά μια νέα πρόταση για αλλαγή του καθημερινού μας ήθους, μια νέα ηθική για τον άνθρωπο που θα στηρίζεται στην ισορροπία με το περιβάλλον αλλά και σε κοινωνικές σχέσεις ήπιες, ανθρώπινες δίκαιες που θα θέτουν όρια τόσο στην ανθρώπινη απληστία όσο και στην υπερβολή, την αδικία και την ανισότητα.
- Αλλά αν όλα αυτά ακούγονται πολύ μακρινά και βρίσκονται έξω από την εμβέλεια της δράσης μας ας αναφερθούμε σε ένα πιο καθημερινό και προσωπικό επίπεδο. «Σκέψου ολικά, δράσε τοπικά» δηλώνουν οι οικολόγοι και μας καλούν να δείξουμε πρωτοβουλίες αλλάζοντας σταδιακά τις μικρές καθημερινές μας συνήθειες στην αγορά προϊόντων, στη διαχείριση των σκουπιδιών μας, στις μετακινήσεις μας, σε εθελοντικές δράσεις που αφορούν τη συντήρηση του περιβάλλοντός μας (φυσικού και τεχνητού -ανθρωπογενούς) ακόμη και στις προτεραιότητες που αφορούν τους σκοπούς της ζωής μας.

Επίλογος

Είναι καιρός να διαλύσουμε τις αυταπάτες και τις παρεξηγήσεις συνειδητοποιώντας ότι η θέση του ανθρώπου βρίσκεται μέσα στη φύση και όχι απέναντί της. Η φύση δεν είναι αντίπαλος ή ανταγωνιστής του ανθρώπου. Αντιθέτως, με τη βιώσιμη ανάπτυξη η κοινωνία καλείται να ξαναγίνει μέρος της φύσης. Ας μη λησμονούμε ότι ακολουθώντας τα υποδείγματα μιας διαγενεακής δικαιοσύνης συνειδητοποιούμε πόσο αληθινή είναι η γνωστή φράση «το περιβάλλον δε μας ανήκει, απλώς το έχουμε δανειστεί από τις επόμενες γενιές».

Επιμέλεια: Μαγουλάς Βασίλης

Καραθανάσης Άγγελος
Λιάγκας Γιώργος